2015D46826

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 22 oktober 2015 over het Vervolg van het beleid inzake rekenen naar aanleiding van aangenomen moties (Kamerstuk 31 332, nr. 70).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van onderhavige brief inzake de uitvoering van de aangenomen moties. Zij hebben slechts een enkele vraag aan de Minister en Staatssecretaris. Op basis van welke criteria wordt het moment bepaald dat de rekentoets op alle onderwijsrichtingen mee gaat tellen, zo willen deze leden weten.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige brief. Het stelt hen tevreden dat de beide bewindslieden te kennen geven dat zij de motie van het lid Jadnanansing c.s.[1] zullen uitvoeren en het resultaat op de rekentoets in het huidige schooljaar voor het behalen van het diploma alleen meetelt voor leerlingen op het vwo. De leden hebben nog wel enkele vragen over het vervolg van het beleid inzake rekenen.
De leden menen dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen het verwerven en het onderhouden van rekenvaardigheid. Over de rekentoets wordt vaak gesproken vanuit de overweging dat rekenen een vaardigheid van het basisonderwijs is die leerlingen in hun verdere schoolloopbaan moeten onderhouden. Leerlingen die echter in het basisonderwijs al een forse achterstand opliepen bij hun rekenvaardigheid, kunnen deze in het voortgezet onderwijs, waar immers veel minder lestijd beschikbaar is voor rekenonderwijs, heel moeilijk inlopen. De leden vragen wat er waar is van het bericht dat nog geen 15% van de leerlingen in het basisonderwijs voor rekenen het benodigde 1F-niveau haalt. Kan ook inzichtelijk worden gemaakt welke aantallen leerlingen in welke groepen van het basisonderwijs achterstanden oplopen? Het Cito toetst jaarlijks vanaf groep 3 twee keer diverse onderdelen van taal en rekenen. Alle leerlingen die op de rekentoetsen vaardigheidsscores lager dan A/B scoren, hebben achterstand opgelopen. Kan het kabinet, zo vragen de leden, via het Cito het cohort groep 8 leerlingen dat in juli 2014 de basisschool heeft verlaten (ongeveer 180.000 leerlingen) terugvolgen naar eind groep 5 (de data van cursus 2010–2011) en de Kamer aan de hand hiervan informeren over de aantallen leerlingen die op welk moment op de basisschool een achterstand in hun rekenvaardigheid oplopen?
De leden menen dat om de scholieren een goede rekenvaardigheid te laten verwerven, in veel gevallen nog altijd goede rekenles nodig is. In het voortgezet onderwijs worden de rekenlessen echter vaak gegeven door docenten die mentor zijn, docenten die vaak meerdere vakken geven of docenten die uurtjes over hebben. Toch is een goede vakdocent wiskunde of een goede vakdocent economie niet vanzelfsprekend ook een goede rekendocent. De docenten die in het voortgezet onderwijs worden belast met het rekenonderwijs zijn hiervoor geen van allen opgeleid, omdat alleen op de pabo rekenen een aparte discipline is. Dit betekent dat docenten in het voortgezet onderwijs ook niet op de hoogte zijn van de oplossingsstrategieën waarmee leerlingen tegenwoordig vanuit de basisschool hebben leren rekenen. Docenten in het voortgezet onderwijs zijn evenmin op de hoogte van belangrijke didactische- en leerpsychologische begrippen die het niveau van rekenen kunnen verbeteren. De leden vragen of het valt te verwachten dat hierin verbetering zal optreden zolang hogescholen niet zijn geaccrediteerd om vakdocenten rekenen op te leiden. Valt te verwachten dat er zonder accreditatie een goed aanbod van initiële nascholing van de grond zal komen? De scholing voor docenten vanuit de pedagogische centra richt zich hoofdzakelijk op rekenbeleid, de rekencoördinator en rekentoetsen. In hoeverre komt er een scholingsaanbod gericht op effectieve rekenles met kennis van didactiek, differentiatie en diagnostiek? Valt het te verwachten dat schoolbesturen erin kunnen slagen om te sturen op de kwaliteit van

[1] Kamerstuk 31 322, nr. 63

opbrengsten bij de rekentoetsen, zonder dat zij diepergaande analyses van toetsconstructies en normeringen (kunnen) maken? Waarop baseert u uw verwachtingen?
In overleg met het Steunpunt taal en rekenen vo zullen de bewindslieden nader bezien welke acties zij aanvullend zullen ondernemen om te zorgen dat scholen voldoende aandacht blijven geven aan het verbeteren van het rekenonderwijs. Op welke data zal het voortgezet onderwijs hierover worden geïnformeerd? Wanneer zal het voortgezet onderwijs ermee aan de slag moeten, zo willen de leden weten.
De Kamer heeft het kabinet verzocht om in het bijzonder met de Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren (NVvW) een aanpak te ontwikkelen ter verbetering en borging van de rekenvaardigheid. Hoe oordeelt u in dit verband over het pleidooi van de voorzitter van de NVvW dat het onderhoud van rekenen kan worden geïntegreerd in het bestaande vakkenpakket door het niet alleen aan bod te laten komen bij wiskunde, maar ook bij alle andere bèta- en zaakvakken in onder- en bovenbouw van het voortgezet onderwijs?
Welke voortgang kunt u rapporteren bij de ontwikkeling van de ER-toets[2] voor scholieren met ernstige rekenproblemen? In hoeverre verbindt u consequenties aan de constatering van de hoogleraar dyscalculie, professor Van Luit, dat in 40% van de gevallen van dyscalculie, dyscalculie niet een geïsoleerd probleem voor een kind is, maar een extra probleem bij ADHD, PPD-nos, enzovoorts. Kan bij deze verscheidenheid eenzelfde ER-toets voor alle betrokken scholieren soelaas bieden? De leden vragen hoe vaak het gebeurt dat leerlingen met ernstige rekenproblemen op de ER-toets nog slechter scoren dan op de gewone toets.
De leden hebben voorts begrepen dat de scholen voor vwo nu ook een rekentoets op niveau 3S moeten aanbieden. Kunt u toelichten welke overwegingen hieraan ten grondslag liggen?
Er komt – zoals ook de NVvW bepleitte – een actieplan rekenonderwijs mbo. De leden vragen hoe en in hoeverre scholen nu ertoe worden gebracht om daadwerkelijk rekenonderwijs te gaan verzorgen.
De leden signaleren dat nergens in het technisch hbo wiskunde B wordt gesteld als toelatingseis. Kunt u toelichten waarom het wegvallen van de rekentoets op havo nu geldt als argument om helemaal geen doorstroomeisen naar hbo te stellen?
De leden vragen tot slot of er ook nieuwe voorbeeldopgaven komen nu de mate waarin het gebruik van de rekenmachine is toegestaan, verandert.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister en Staatssecretaris d.d. 22 oktober jl. met informatie over de aangenomen moties bij het debat d.d. 7 oktober 2015 over de rekentoets. Deze leden hebben nog een aantal vragen.
Allereerst over de uitvoering van aangenomen motie van het lid Rog c.s.[3]. Naar het oordeel van deze leden wordt de motie niet uitgevoerd door alleen te praten met onder andere de NVvW over de verbeteringen in het rekenonderwijs. De opdracht in de motie was breder. Het dictum riep immers het kabinet op in overleg te gaan met het onderwijsveld, en in het bijzonder met de NVvW, om per sector een aanpak te ontwikkelen ter verbetering en borging van de rekenvaardigheid. Bovendien is tijdens het debat aangegeven dat hierbij ook uitdrukkelijk gekeken moet worden of het rekenonderwijs, uitgaande van de referentieniveaus, wel de juiste manier is om het rekenonderwijs te bezien. En te bekijken op welke wijze (en op welk moment) een toets noodzakelijk is om het niveau van een leerling te bepalen. Hiervoor was het belangrijk om draagvlak te creëren. Deze leden ontvangen graag een reactie op dit punt.

[2] ER-toets is een aangepaste rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen / dyscalculie
[3] Kamerstuk 31 332, nr. 59

Ten aanzien van de uitvoering van de motie van het lid Bisschop c.s.[4] verschillen de leden eveneens van mening over de uitvoering met het kabinet. De ondertekenaars van de motie willen dat de rekenmachine alleen dan moet worden gebruikt wanneer het in het dagelijks leven noodzakelijk is. De essentie van de oproep van de motie is dus niet alleen dat het gebruik minder wordt, maar zich alleen tot bovenstaande situaties beperkt. Gaarne ontvangen deze leden een reactie.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de reactie op de aangenomen moties naar aanleiding van het Rekentoetsdebat. Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen. De leden lezen dat op basis van de resultaten van de rekentoets voor vmbo- en havoleerlingen het moment zal worden bepaald waarop het resultaat van de rekentoets gaat meetellen voor het behalen van het diploma. Is dit daadwerkelijk het enige criterium? En zo ja, wanneer gaat het dan meetellen, is dat vanaf een bepaald percentage leerlingen dat de toets haalt? Voorgenoemde leden vragen het kabinet om ook naar andere criteria te kijken, zoals de kwaliteit van het rekenonderwijs en de rekentoets. Immers, in de eerdergenoemde aangenomen motie van het lid Jadnanansing c.s. werd ook uitgesproken dat leerlingen niet de dupe mogen worden van ontoereikend rekenonderwijs door ze een diploma te onthouden. Neemt het kabinet dit ook mee, zo vragen deze leden.
Op het punt van de kwaliteit van de rekentoets vragen de leden naar de zeer strikte voorwaarden die het College voor Toetsen en Examens hanteert voor besloten inzage van zowel leerlingen als leraren. Kan het kabinet aangeven waarom deze voorwaarden noodzakelijk zijn en hoe hij scholen en leraren tegemoet kan komen om besloten inzage beter organiseerbaar te maken? Deze leden zetten sowieso vraagtekens bij de geheimhouding van de opgaven van de rekentoets na afname, omdat zij menen dat kwaliteit en resultaten gebaat zouden zijn bij meer openbaarheid.
De leden lezen voorts dat de resultaten van de rekentoets weliswaar niet meetellen voor het halen van het diploma, maar wel op de cijferlijst worden vermeld. Deze leden vragen wat hiervan de meerwaarde is, zeker gezien het feit dat rekenonderwijs- en toets nog niet van gewenste kwaliteit zijn.
De leden constateren dat het kabinet pas voor de zomer van 2016 terugkomt op de uitvoering van de eerdergenoemde motie van het lid Bisschop c.s. over het gebruik van de rekenmachine. Waarom was het niet mogelijk om daar bij de komende afname van de rekentoets al een slag mee te maken? Lagen de opgaven al vast, zo willen de leden weten. Ook vragen deze leden wanneer de syllabus rekenen vo en mbo voor 2017 wordt vastgesteld.
Tot slot wijzen deze leden naar de vernietigende kritiek van de Raad van State op de rekentoets en hopen zij dat het kabinet snel de eerder gevraagde reactie naar de Kamer zal sturen.

De leden van de SGP-fractie lezen dat wat betreft de diagnostische tussentijdse toets een pilot loopt en dat de Kamer over de voortgang wordt geïnformeerd. Deze leden vragen of zij uit de reactie van kabinet mogen opmaken dat zij, conform het dictum van de eerdergenoemde motie Bisschop c.s., in ieder geval de verplichting inzake deelname aan internationaal onderzoek uit het wetsvoorstel zal verwijderen.

---

[4] Kamerstuk 31 332, nr. 64